

MOÇO

PATRICK CONRAD

MOÇO

**Een maand uit het leven van
Harry Kramer**

Roman noir

© 2015 – Patrick Conrad & Uitgeverij Vrijdag
Jodenstraat 16, 2000 Antwerpen
www.uitgeverijvrijdag.be

Omslagontwerp: quod. voor de vorm
Foto auteur: Kasper-Jan Conrad
Vormgeving binnenwerk: theSWitch

NUR 330
ISBN 978 94 6001 344 7
D/2015/11.676/246
e-boek
ISBN 978 94 6001 345 4

Niets van deze uitgave mag door middel van elektronische
of andere middelen, met inbegrip van automatische
informatiesystemen, worden gereproduceerd
en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke
toestemming van de uitgever.

*Liefde, zou dat zoiets zijn als het bij elkaar terugzoeken
van onze moeders?*

Jeroen Brouwers

DEEL I
MARIA

1

Het Agfa papier formaat 13x18 wiegt zacht heen en weer in de rechthoekige, voor één derde met revelator gevulde plastickuip. In de rode gloed van een gloeilamp verschijnen eerst onduidelijke vlekken, een grotere, vormeloze klad in het midden, dan twee kleine grijze vegen links en rechts. De donkere kamer ruikt naar natriumsulfiet en ontwikkelaar. Uit een goedkope luidspreker aan de muur klinkt *If you had my love* van Jennifer Lopez, nummer twaalf in de definitieve top honderd van 1999 die op deze 31^e december integraal door Radio Centraal uitgezonden wordt.

Wanneer om 17.12 u., een minuut later, de uitgelaten disc jockey met veel echo nummer elf, *Slide* van de Goo Goo Dolls aankondigt, is de foto klaar om eerst in het fixeerbad gedompeld en daarna onder de kraan gespoeld te worden.

Het is een gecontrasteerde nachtopname en het regent, want op het voetpad glimt het asfalt en het vale licht van de neonreclame boven de ingang van de Casanova Club weerspiegelt zich in de rimpels van het rioolwater op de voorgrond. Zoals de geëmailleerde plaat op de gevel, links op de foto, aanduidt, zijn we in Parijs, rue Saint Denis, in het tweede arrondissement.

De snapshot werd met een flits gemaakt, want de

drie personages die het kader voor twee derden vullen zijn overbelicht en steken scherp af tegen de duistere achtergrond. Het gaat om twee kaalgeschoren, vastberaden, bonkige kerels met lederen jassen die een zwaarlijvig individu ondersteunen en, schichtig om zich heen kijkend, het voetpad in de motregen helpen oversteken. De straalbezopen man staart wazig met glazige ogen voor zich uit en weet duidelijk niet meer waar of wie hij is. Zijn mond is half open en aan zijn vlezige onderlip hangt een glimmend draadje kwijl. Zijn boerengezicht is gezwollen en glanst onder zijn warrige, witte haardos. Zijn rechter, besmeurd hemdspannd steekt uit zijn broek, zijn gulp is open en zijn das is losgeknoopt.

De foto werd twee jaar geleden genomen, in mei 1997, tijdens het bezoek van Boris Jeltsin aan Frankrijk ter gelegenheid van de ondertekening van het coöperatieverdrag tussen Rusland en de NATO. En Harry, die toen aan een reportage over de Vlaamse prostitués in Parijs werkte en die avond de goden met zich meehad, bevond zich toevallig voor de ingang van Le Casanova in de rue Saint-Denis. Al wist hij dat het cliché een fortuin waard was, had hij het nergens durven aan te bieden zolang Jeltsin aan de macht was, om een diplomatisch incident te vermijden en vooral uit schrik voor eventuele represailles. Maar aangezien de Russische leider vandaag op aanraden van zijn dochter Tatiana Dja-tsjenko officieel om gezondheidsredenen was afgetreden, had Harry besloten om zijn scoop aan *Shock* te verkopen, het schandaalblad waar hij sinds juni '98 voor werkte. De hoofdredacteur, die beseftte dat de ongelooflijke foto goud waard was en de oplage flink kon doen stijgen, had hem vijftigduizend frank cash voor de rechten aange-

boden. Een mooie som om op Jeltsins gezondheid het jaar en de eeuw in een of ander bordeel met de nodige panache af te ronden.

In tegenstelling tot zijn collega's, die zich vanop afstand met hun digitale toestellen en hun teleden als vulgaire paparazzi gedroegen, was Harry trouw gebleven aan zijn Leica IIc, een model uit 1948 met een vaste Summaron 1:3.5 – 35 mm lens, die hem ertoe dwong zijn onderwerpen – zijn prooien zoals hij ze noemde – zo dicht mogelijk te benaderen. Uren achter een vuilniscontainer op de loer liggen om onscherp een lokaal zangeresje te fotograferen die haar kind van school haalt of topless op het strand van Knokke volleybal speelt, was niet voor hem weggelegd. Omdat hij meestal 's nachts in onderbelichte, lugubere decors fotografeerde, gaf hij de voorkeur aan Agfa APX 100 135 rolletjes, die het best rendeerden in de diepzwarte schakeringen en donkere tinten. Naar aanleiding van de tentoonstelling van zijn werk in het MuHKA in september 1999 vond de vooraanstaande kunstcriticus Stefaan Dewilde Harry's foto's 'ouderwets maar stijlvol en uit het leven gegrepen' en beklemtoonden zij volgens hem 'genadeloos de verborgen, gewelddadige, tragikomische en pathetische kanten van onze decadente Westerse beschaving'. Hij bestempelde hem als 'de unieke fotograaf van het isolement die erin slaagde met zijn genadeloze blik en zijn zin voor detail de wanhopige eenzaamheid in de grote stad als kunstvolle stilleven te ensceneren'. Wat niet wegnam dat Harry met een vast contract voor *Shock* bleef werken. Omdat hij van de job hield en hij zich op die manier geen financiële zorgen hoefde te maken.

In het milieu stond Harry Kramer niet voor niets bekend als de Vlaamse Weegee. Net als zijn sigaren rokende idool die in de jaren dertig 's nachts in zijn Chevrolet Chevy Coupé de sloppenwijken en ongere achterbuurten van New York afschuurde, had hij in zijn onverwoestbare Volvo PV544 model 1965 een radio ingebouwd die op de korte golven van de politie was afgestemd. Zo was hij er altijd als eerste bij wanneer er iets onheilspellends te fotograferen viel. Hij was niet alleen bevriend met de meeste buitenwippers, barkeppers, hoeren en belangrijke figuren uit de onderwereld in de havenbuurt en rondom het Centraal Station, maar ook met een paar ambulanciers, brandweermannen en zelfs speurders van de recherche die hem regelmatig tegen betaling informatie doorspeelden over de geheime levenswandel en verborgen gewoontes van grote en kleine beroemdheden. Harry 'Scoop', zoals zijn collega's hem noemden, had zich op twee jaar tijd ontpopt tot een gevreesde maar onontwijkbare figuur van het Antwerpse nachtleven.

Straks, na zijn momentopname van de dronken tsaar op de redactie van *Shock* gedeponneerd te hebben en eens het obligate jaarlijks bezoek aan zijn moeder achter de rug was, zou hij het tumult van de laatste nacht van de twintigste eeuw induiken en zich met het feestend volk vermengen. In de hoop een foto te maken die de dramatische perfectie van Weegee's *'New years eve at Sammy's-On-the-Bowery'* uit 1943, met de dansende dwerg in onderbroek omringd door haveloze drinkers, zou benaderen.

2

Al deden de geruchten de ronde dat het om fotomontages ging, het nummer 265 van *Shock* haalde in december '98 de nooit geëvenaarde recordoplage van 580.000 verkochte exemplaren dankzij Harry's provocerende naaktclichés van de 49-jarige Patricia Paay in de Wijnegemse homoclub Swing. *Shock* verloor het proces dat de Hollandse zangeres tegen het roddelblad had ingespannen en betaalde 100.000 frank schadevergoeding. Een peulenschil vergeleken bij wat zijn foto's hadden opgebracht. Met het snapshot van Boris Jeltsin hoopte hij dit record te kunnen breken.

Er heerst nog een grote drukte op de redactie wanneer Harry om half acht in de lokalen van de Kammenstraat aankomt. Zijn Burberry regenjas is doorweekt. De weerman had zich niet vergist toen hij gisteren een van de zwaarste stormen van de afgelopen dertig jaar voorspelde.

'Zware kost,' zegt André Demeester tevreden. 'Maar je had het ook kunnen doorfaxen. Met dat hondenweer.'

'Een goede foto dient afgedrukt te worden. En ik wil mijn geld zien.'

'Spijtig dat je er maar één hebt.'

'Ik moest me zo vlug mogelijk uit de voeten maken.'

Die twee lijfwachten zagen er alles behalve minzaam uit.'

'Inderdaad.' Demeester strekt kreunend zijn benen uit terwijl hij de foto hoofdschuddend bestudeert en, zoals het een hoofdredacteur betaamt, zijn voeten op zijn bureau kruist. Zijn schoenzolen zijn sinds jaren tot op het bot versleten. 'Het nummer is persklaar en ik heb de frontpagina voor jou vrijgehouden. Titel in knalrode Rockwell Extra Bold over drie kolommen: 'DE FATALE VERLOEDERING VAN DE LAATSTE TSAAR'. Ondertitel, sober: 'Boris Jeltsin treedt af!' We drukken vannacht op 600.000 exemplaren. Hier zijn je centen.'

Harry opent de envelop en kijkt tienmaal naar de gifgroene kop van Guido Gezelle terwijl hij de briefjes van 5000 frank telt.

'Patricia Paay heeft tweemaal zoveel gekregen.'

'Daarvoor moet je mij eerst een proces aandoen en winnen. En zorg dat je er vannacht nog iets aan overhoudt. Wat zijn je plannen?'

'Ik moet even langs mijn moeder. Voor mijn jaarlijks bezoek. Eenmaal per jaar, met oud en nieuw, dat is de afspraak.'

'Dat is weinig.'

'Als kind zag ik haar niet veel vaker. Van mijn drie tot mijn zes jaar werd ik door haar ouders opgevangen. Daarna stopte ze mij voor tien jaar in het pensioonaat en kwam ze mij ook alleen maar met Kerstmis bezoeken.'

'En voor de rest?'

'Niets speciaals. Ik denk dat ik gewoon wat op 't Zuid en in de Atlas ga rondhangen, in de hoop dat er met al dat gedoe rond de eeuwwisseling een paar schilderach-

tige slachtoffers vallen. Het eerste lijk van het nieuwe millennium, dat wil ik niet missen. Ik kreeg ook een tip dat Sandra Kim met haar nieuwe minnaar een tafel in De Vloere Zwezerik had gereserveerd.'

'Laat vallen. Dat interesseert geen kat.'

Harry haast zich voorovergebogen door de windstoten en de striemende regen naar zijn Volvo die als een glimmend, wijnrood paasei om de hoek op de Oudaan geparkeerd staat. Het is nog te vroeg om naar zijn moeder te gaan, die nu in haar flat in Deurne gegarandeerd op Veronica naar de New Year's after party van Big Brother zit te kijken. Hij heeft haar bovendien niets te vertellen en tot middernacht naar haar gezeur over de Marokkaanse burens, de gasrekening en haar gezondheidsproblemen luisteren was altijd een kwelling geweest die hij hoogstens een uur volhield. Ze was zestig, gedroeg zich als een vrouw van tachtig, toonde de grootste minachting voor zijn werk – geld maken op de rug van andermans miserie – en had nooit in haar leven gekookt. Hij weet dat hij zich als feestmenu aan een taaie koude kip met ingevroren frieten en een potje Devos Lemmens mayonaise kon verwachten, die hij zonder te morsen voor de tv naar binnen zou moeten werken terwijl ze zoals elk jaar samen naar *The Wizard of Oz* keken. Tot in '94 was zijn heilige zuster Mimi, die na haar scheiding geen man meer in haar leven duldde, nog aanwezig om de sfeer op oudejaarsavond wat op te vrolijken. Sinds zijn moeder dertien jaar geleden god weet waarom op eerste Paasdag besloot om haar leven verder in een rolstoel door te brengen, was Mimi, die aan haar opvoeding bij de nonnen een Florence

Nightingale syndroom had overgehouden, bij haar komen inwonen om haar te verzorgen. Maar op zaterdag 4 november 1995, de dag waarop Yitzhak Rabin in Tel-Aviv vermoord werd, gleed ze zelf op een ijsplek uit en belandde onder tram 24 op de Sint-Bernardse steenweg, nadat zij in het Schoonselhof chrysanten op het graf van hun vader was gaan deponeren. Nog dezelfde avond maakte Harry voor zijn privécollectie een reeks prachtige, expressionistisch belichte zwart-wit foto's van het lijk zonder benen op de marmeren autopsietafel in het dodenhuis van Stuyvenberg.

Tot Harry's grote ergernis werken er op de redactie van *Shock* geen stagiairs tijdens de saaiste week van het jaar, tussen Kerstmis en Nieuwjaar. Het is en blijft nochtans zijn favoriete jachtterrein en hij was er meermaals in geslaagd een van de schijnbaar onschuldige, net afgestudeerde meisjes mee op kroegentocht te nemen en soms gebeurde het dat er een in zijn bed belandde. Magda, een naïeve, lispelende brunette van 19 jaar met amandelogen waarin de hele wereld zich nog als een sprookje spiegelde, had zelfs een week bij hem gelogeed. Een week, niet langer. Daarna begon haar blik, die eerst alleen maar vragen stelde, ook eisen te stellen. En Harry wilde zich niet binden. Hij verkoos losse, vrijblijvende en liefst uitzichtloze avontuurtjes, uit schrik om als wijlen zijn zuster in de afstompende hel van de dagelijkse sleur verstrikt te geraken.

Omdat de kroeg nooit sloot en Harry er op elk uur van de dag kon afspreken, was Café Atlas, op de hoek van 't Zand en de Ernest Van Dijckkaai, de plek waar hij zijn

tipgevers ontmoette. Hij beschouwde het als zijn bureau en had er een vaste tafel, achterin de grote ruimte, van waar hij met zijn rug naar de muur vol affiches, de voordeur en de wassen poppen aan de tafels in de gaten kon houden. Vanuit deze strategische plaats kon hij ook de barman, die met zijn toog vergroeid leek en met automatische gebaren eindeloos glazen stond te spoelen, teken doen wanneer het nodig was. Met de jaren had hij er een mooie reeks foto's over de verwoesting van de alcohol en de eenzaamheid geschoten die hij later ooit in boekvorm zou willen uitgeven, bijvoorbeeld met een voorwoord van Schepen voor Cultuur Eric Anthonis.

'Martin, zegt je dat iets?' vraagt Radjoe die achter een bos rode Baccara rozen in een lekkende, doorzichtige plastic anorak aan Harry's tafel is komen zitten.

Iedereen kende de kleine Indiër die in Antwerpen de restaurants en bars met zijn verwelkte bloemen afschuimde en met zijn gejammer de mannen wist om te praten om een roos aan hun vrouw of hun maîtresse te offeren.

'Zegt me niets, nee.'

'Big Brother?'

'Moet je aan mijn moeder vragen, Radj. Die kijkt elke avond naar die onzin.'

'Het was gisteren de laatste aflevering. Bart heeft uiteindelijk na 106 dagen opsluiting gewonnen en is met de 250.000 gulden naar huis gegaan. Iedereen heeft zijn gescharrel onder de lakens met Sabine nog voor ogen.'

'Kom je me daarvoor lastig vallen?'

'Nee. Maar ik heb wel iets voor jou in verband met Martin, de eerste kandidaat die aan de deur gezet werd

omdat hij ook een oogje op Sabine had en Bart hem er daarom van beschuldigde homo te zijn.'

'Daar betaal ik niet voor.'

'Hoefst niet, nieuwjaarscadeau. Maar ik vrees dat Bart gelijk had. Ik heb de twee tortelduifjes, Bart en Martin, een half uur geleden samen incognito in de Monsieur in de Anneessensstraat zien binnenstappen. Die zullen alvast vanavond niet in de Veronica studio op de Big Brother after party te zien zijn. De grote verliezer en de winnaar, stel je voor! Heel Vlaanderen en Nederland zal zich de vraag stellen waarom. En ik geef je het antwoord. Waar rook is, is vuur, Harry!'

Als het waar is, denkt Harry, dat miljoenen kijkers de uitzending vanavond zullen volgen, loont het misschien de moeite om die Bart en Martin in de duurste homotent van Antwerpen met zijn Leica te gaan betrappen. Harry kende de buitenwipper en die zou hem tegen een royale tip zonder probleem binnenlaten. Het was niet echt zijn *cup of tea*. Wat Harry zocht waren dramatisch meer geladen onderwerpen die ondanks hun meestal afstotelijke karakter op het gretige publiek een onweersaanbare, ongezonde aantrekkingskracht uitoefenden. Maar soms betaalde André hem voor zo'n zoutloos snapshot meer dan hij verwachtte. In november had de foto van Delphine, de geheime dochter van Koning Albert, die in Zaventem in haar zwarte nerts voor een late eerste klas vlucht naar Londen incheckt, ook een aardige stuiver opgebracht. Om maar te zwijgen over de nochtans onscherpe clichés van de ex-secretaris generaal van de prefectuur van Gironde en nazi collaborateur Maurice Papon tijdens zijn arrestatie op donderdag 21

oktober in de hall van het Grand Hotel in Gstaad, waar Harry toevallig ook voor een week met een vrij spectaculaire Senegalese stripteaseuse van de Malibu Linkeroever verbleef. De reeks had zijn skivakantie betaald.

3

Omdat Harry geen idee had hoe de twee Big Brother sterren er uitzagen, gaf hij Radjoe een briefje van 100 frank om hem mee naar de Monsieur te vergezellen. Toen ze in de buurt van het Centraal Station de Volvo onder de eerste sneeuwvlokken parkeerden, rook de auto naar het goedkope parfum waarmee Radjoe zijn rozen bespoot.

Om half tien stappen ze samen de karig verlichte ruimte binnen en banen zich een weg doorheen de opgetutte heren die over de glazen dansvloer evolueren.

‘Dat zijn ze, daar, aan het einde van de toog,’ fluistert Radjoe aan Harry’s oor. ‘En nu maak ik mij uit de voeten. Die losers kopen toch geen bloemen voor elkaar en ik wil hier niets mee te maken hebben.’

Na een plek uitgezocht te hebben van waar hij zich met de menigte kon versmelten en zijn prooi discreet en vooral frontaal kon kadreren, bestelt Harry een Mochito 2000 special, de cocktail van de avond: een handvol munt op fijngestampt ijs, 3 cl citroensap, 125 cl donkere Jamaicaanse rum, 125 cl champagne en acht druppels Angostura Bitter. Boven op het Collins glas een zonnenschermpje van zilverpapier waarop in fluorescerend roze cijfers het getal 2000 staat afgedrukt.

Voor hem betekent deze nacht niets bijzonders. Natuurlijk maak je met een beetje geluk zo’n eeuwwisseling – althans bewust – maar één keer in je leven mee. Maar wat valt er zo speciaal aan te vieren? De wereld zal om middernacht niet veranderen. Dutroux zal niet vrijgelaten worden, de Rolling Stones zullen blijven optreden, Lance Armstrong zal waarschijnlijk opnieuw de Ronde van Frankrijk winnen, de Palestijnen zullen geen erkend vaderland krijgen, zijn moeder zal blijven klagen, zijn loft op het Eilandje zal in waarde blijven stijgen, Woody Allen zal één film per jaar blijven maken, de aarde zal blijven beven, kinderen zullen blijven verhongeren, de polen zullen blijven smelten, de godsdiensten zullen vernieling blijven zaaien en de paus zal bibberend en kwijlend in zijn papamobile op het Sint-Pietersplein blijven ronddraaien. Wat Harry ziet wanneer hij om zich heen kijkt heeft weinig te maken met de utopische toekomstvisioenen uit zijn kinderboeken in de jaren zestig. Alles is er alleen maar donkerder, ongenadiger, gewelddadiger en uitzichtlozer op geworden. En daar kunnen het wildste feest en het mooiste vuurwerk weinig aan veranderen.

Ondanks de zwakke belichting hoopte Harry erin geslaagd te zijn een paar foto’s van Bart en Martin te maken op het moment dat ze elkaars sigaret aanstaken en de vlam van de aansteker hun gezichten en de fles Dom Pérignon in de ijsemmer voor hen uitlichtte. Om niet op te vallen had hij zijn Leica in zijn sjaal verborgen en op de toog geplaatst. Morgen zou hij in zijn lab ontdekken of het resultaat dat hij nastreefde bereikt was. Wat hij voor ogen had was een clair-obscur effect, zoals